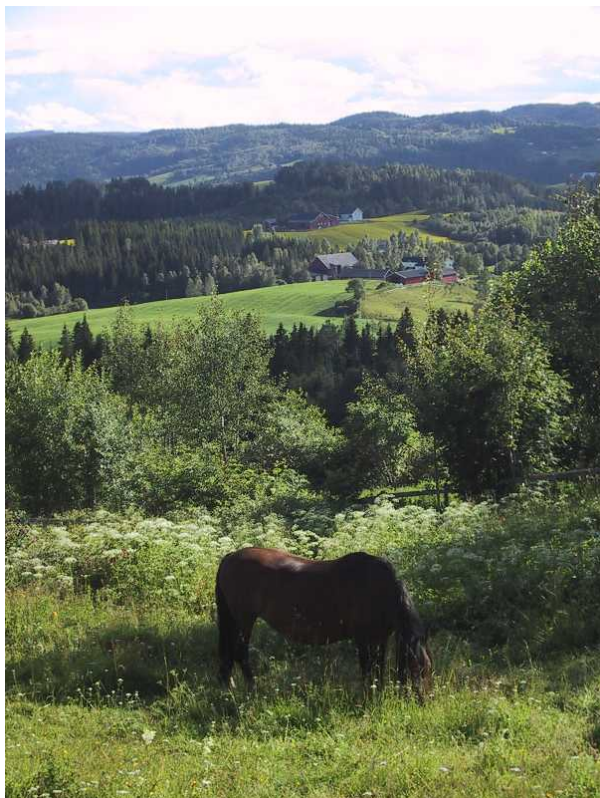

Naturverdier i Lunner kommune

Handlingsplan for biologisk mangfold 2007-2010

Kransalgesjøene våre er unike!

Disse sjøene kjennetegnes først og fremst ved store og rike forekomster av kransalger og de er karakterisert ved at de ligger på kalkrik grunn. På bunnen av sjøene er det ofte en løs kalkrik gytje eller en hardere kalkmergel. Fargen på sjøene er ofte blågrønn og sjøene er klare. Eutrofiering (tilførsel av næringsstoffer/forurensning) er en trussel mot kransalgesjøene. Ved tilførsel av for mye næringsstoffer vil høyere vannvegetasjon etter hvert overta for de mindre kransalgene. Det er derfor viktig å hindre avrenning av næringsstoffer, tilførsel av kloakk og fjerning av kantvegetasjon langs bredden på disse sjøene. Lite påvirkede kransalgesjøer i Lunner er Kalven og Nyborgtjern. Sjøer som eksempelvis Vassjø, Rokotjern, Øyskogtjern er mer påvirkede av menneskelig aktivitet og her står vi overfor store utfordringer for å prøve å berge disse.

Bilde: Kjevlingen

Forside:

Bilder: Øverst: Kulturlandskap i Nordre Oppdalen

Midten, høyre: Blomsterrik vegkant

Nederst: Øyskogtjernet

Alle bilder er tatt av Kari-Anne Steffensen Gorset

Forord

Alle landets kommuner er sterkt oppfordret til å kartlegge biologisk mangfold. Bakgrunnen er at Norge har ratifisert Konvensjonen om biologisk mangfold av 22. mai 1992 (biokonvensjonen). I kommuneplanen for Lunner kommune 2005-2016 pkt 4.2.2 A Miljøvern, natur- og kulturlandskap står: *Kommunen gjør ferdig hovedkartlegging av biologisk mangfold i 2005. Kartleggingen fortsetter som en kontinuerlig prosess. Denne informasjonen brukes som grunnlag for kommunal planlegging og forvaltning.*

Oppstartsnotat for kartlegging av biologisk mangfold vedtatt av Utviklingsutvalget i Lunner kommune 16.01.03, sak 4/03 sier at det skal utarbeides en handlingsplan for biologisk mangfold.

Handlingsplan for biologisk mangfold er en temaplan som ikke har noen formell status i forhold til Plan- og bygningslovens regler. En vedtatt plan vil allikevel forplikte politikere og høringsinstanser til å følge opp planen.

Arbeidsgruppa for biologisk mangfold består av personer fra ulike grunneier- og interesseorganisasjoner i kommunen og det er denne gruppa som har stått for utarbeidelse av planen. Følgende organisasjoner har vært representert i gruppa:

- Lunner bondelag
- Naturvernforbundet i Gran og Lunner
- Lunner jeger- og fiskeforening
- Lunner skogeierlag
- Politisk representasjon
- Administrasjonen med representanter fra landbrukskontor og arealforvaltning

Arbeidsgruppa for biologisk mangfold i Lunner ønsket at det skulle lages en enkel handlingsplan eller en handlingsliste basert bl.a på anbefalingene om oppfølging i kartleggingsrapporten fra naturtypekartleggingene og andre kartleggingsrapporter og erfaringer. Kartlegging av biologisk mangfold i Lunner kommune er ikke fullstendig og det trengs en kontinuerlig supplering og oppdatering av dataene. På bakgrunn av dette har en kommet fram til at det er hensiktsmessig å ha en enkel plan som sier noe om hva som skal gjennomføres og når. Kommunen vil kostnadsberegne og eventuelt prioritere ressurser til tiltakene i forbindelse med årsplan og budsjett.

Hva er biologisk mangfold?

Biologisk mangfold er jordens variasjon av livsformer (planter, dyr og mikroorganismer), deres arvestoffer og det kompliserte samspillet de er en del av. Variasjonen i naturen kan måles og beregnes på tre ulike nivå: arveanlegg, arter og økosystemer.

Innledning

1. Bakgrunn

Bakgrunnen for å utarbeide en handlingsplan for biologisk mangfold i Lunner er følgende:

- Norge har ratifisert Konvensjonen om biologisk mangfold (biokonvensjonen) av 22. mai 1992
- Stortingsmelding nr 58 (1996-97): *"Alle landets kommuner skal ha gjennomført kartlegging og verdiklassifisering av det biologiske mangfoldet på kommunens areal i løpet av 2003."*
- I kommuneplanen for Lunner kommune 2005-2016 har som målsetting å gjøre ferdig hovedkartlegging av biologisk mangfold i 2005 og fortsette kartleggingen som en kontinuerlig prosess.
- Oppstartsnotat vedtatt av Utviklingsutvalget som sier at det skal lages en plan.
- Kartlegging av biologisk mangfold er en kontinuerlig prosess og det er behov for nykartlegginger og supplerende kartlegginger. Det er behov for å prioritere hva og hvor det skal kartlegges.

Ingen arter overlever hvis ikke livsmiljøet deres blir bevart. Det kreves en bevisst arealdisponering for å klare å ta vare på biologisk mangfold.

2. Formål

Endringene i arealbruk og fysiske inngrep er den viktigste årsaken til tap av biologisk mangfold. Kartlegging av biologisk mangfold er en ressurskartlegging og gir forvaltningen, grunneiere og andre kunnskap om hvilke naturverdier som finnes i kommunen slik at det er lettere å ta nødvendige hensyn til biologisk mangfold i all samfunns- og arealplanlegging. Hensynet til biologisk mangfold er tatt inn i kommuneplanen.

Målsettingen er å bidra til å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010 i tråd med den nasjonale målsettingen og bevare de arter og biotoper som er naturlige innenfor Lunner kommune.

Lunner kommune har kartlagt en del av det biologiske mangfoldet i skog og i kulturlandskapet i tillegg til viltkartlegging og noe kartlegging i ferskvann. Det gjenstår bl.a en mer fullstendig kartlegging av rødlistearter og supplerende kartlegginger på spesielle områder som er dårlig kartlagt tidligere.

Formålet med handlingsplanen er ha en plan for hvordan en skal følge opp kartleggingene for å bevare biologisk mangfold og hvordan en skal prioritere supplerende og manglende kartlegging. Planen kan være et grunnlag for videre dialog med grunneiere og befolkning om forvaltning av arealene på en best mulig måte i forhold til bevaring av biologisk mangfold.

3. utfordringer

Enkelte steder i kommunen er det et utbyggingspress og det er en utfordring å bygge ut de "riktige" arealene slik at en tar hensyn til de biologiske verdiene i området. Dette gjelder bl.a Mylla-området. Hensynet til biologisk mangfold er tatt inn i kommuneplanen bl.a med bestemmelser om at viktige områder i forhold til biologisk mangfold ikke skal bebygges og i

de områdene som ikke er kartlagt så skal det foretas kartlegging før en eventuell utbygging tillates.

Den spesielle geologien i Lunner, med bl.a mye kalkrik grunn fra kambro-silur bergarter i nordbygda og Myllaområdet, bidrar til et spesielt rikt biologisk mangfold og vi har derfor et ansvar for å ta vare på verdiene og naturarven. Lunner er spesiell i biologisk mangfold-sammenheng og er en av de rikere kommunene i Oppland når det gjelder biomangfold-verdier.

Gjengroing av landskapet er en stor utfordring også i Lunner. Antallet beitedyr reduseres og en ser at tidligere beitemark gror igjen og gjør det biologiske mangfoldet fattigere. Det vil være viktig å ta tak i denne utfordringen før det er alt for seint.

Det er en utfordring å skape forståelse for de spesielle naturverdiene som finnes i Lunner. Det vil være viktig å vise fram mangfoldet både for de som bor her og for de tilreisende.

4. Kartlegging i skog

Kartlegging av biologisk mangfold i skog ble hovedsakelig gjort i forbindelse med MIS-registrering (miljøregistreringer i skog) allerede i 2001. I 2004/05 ble det gjort noen tilleggsregistreringer. Innenfor skogbruket pålegger tømmerkjøper skogeierene restriksjoner i forhold til hogst på de kartlagte lokalitetene som har trua og sårbare arter. I landbruket er en avhengig av langsiktighet i forhold til å vite om bl.a hvor mye tømmer som kan tas ut. Det er derfor anbefalt at det ikke gjøres hovedregistreringer/revisjon av tidligere kartlegginger i forhold til biologisk mangfold i skog oftere enn hvert 10. år. Av den grunn er det ikke naturlig å ta dette med på denne utgaven av handlingsplan for biologisk mangfold siden en tidligst kan sette i gang med en eventuelt ytterligere kartlegging i skog i 2011. Kartlegging i skog koordineres med grunneiere og eventuelt takstselskap.

5. Handlingsplan

Nedenfor er det satt opp tiltak som skal gjennomføres i en 4-års-periode (2007-2011). Det er mange flere tiltak som bør gjennomføres, men disse vil bli tatt inn under en revidering av handlingsplanen etter fire år. Noen tiltak er gjennomført eller påbegynt og de er også tatt med for å synliggjøre hva som er gjort.

GENERELLE TILTAK

Mål	Tiltak	Ansvar	Tidspunkt gjennomføring
1. Systematisere biologisk mangfold data	Innkjøp av dataprogram (eksempelvis Natur 2000) Kostnad: ca kr 40 000,-	Arealforvaltning	2007
2. Unngå utbygging på områder med viktig biologisk mangfold	Hensyn til biologisk mangfold tatt inn i kommuneplanen	Politikere	Utført. Følges opp løpende
3. Oversikt over kartlagte lokaliteter er tilgjengelig for forvaltning, politikere og befolkning for øvrig	Kart og informasjon på kommunens hjemmesider og nasjonal database. Temakart for Hadeland.	Miljøvernkonsulent Fylkeskommunen/GIS-prosjektet	Utført, må oppdateres jevnlig 2007

Mål	Tiltak	Ansvar	Tidspunkt gjennomføring
4. Sette spesielt fokus på de mest verdifulle områdene	Finne kommunens viktigste områder for biologisk mangfold og vurdere om det er noen områder en bør foreslå vernet (hvilke naturtyper er sjeldne i kommunen, hvilke naturtyper er sjeldne i nasjonal sammenheng De mest verdifulle områdene må prioriteres når det gjelder tilskuddsordningene innenfor landbruket Forvaltningsplan for de viktigste kalkområdene	Miljøvernkonsulent i samarbeid med andre kommuner Landbrukskontoret Arealforvaltning og landbrukskontor	2007 2010 → Bruke erfaringer fra kulturlandskapsprosjekt Granavollen
5. Sette fokus på forvaltning av "nye" viltarter	Kartlegge nye arter (f.eks hjort, bever, kanadagås) for å vite hvordan en skal forvalte bestandene	Arealforvaltning, landbrukskontor, grunneiere og lag/foreninger	Fortløpende ved behov
6. Synliggjøre biologisk mangfold-verdiene og bruke dem i markedsføring	Ytterligere informasjon og synliggjøring, markedsføring av biologisk mangfold. Interesseorganisasjoner, media, internett	Lag/foreninger. Hadeland reiseliv. Kommunen	Fortløpende
7. Forbedre og utvikle kartleggingsmetoder	Evaluering av kartleggingsmetoder, trusselbilde, forvaltningsutfordringer	Arealforvaltning og landbrukskontor	Fortløpende

SPESIELLE TILTAK

Mål	Tiltak	Ansvar	Tidspunkt gjennomføring
1. Bedre oversikt over naturtyper i Myllaområdet	Krav om at biologisk mangfold-verdier må kartlegges i forbindelse med reguleringsplan Tilleggs-kartlegging av naturtyper i Myllaområdet på sikt	Tiltakshaver Kommunen	Løpende
2. Oversikt over beverbestanden	Nykartlegging av beverbestanden	Landbrukskontor	2007
3. Oversikt over rødlistearter	Sammenstilling av rødlistedataene	Miljøvernkonsulent	2007
4. Oversikt over rødlistegruppen insekter	Kartlegge insekter		2008-2009
5. Oversikt over myrer i Nordmarka	Kartlegge myrer i Nordmarka		2009-2010

KONKRETE TILTAK PÅ KARTLAGTE LOKALITETER

Mål	Tiltak	Ansvar	Tidspunkt gjennomføring
1. Bevare kransalgesjøene	Skjøtselsplan ("balanse mellom takerør nok for toppdykker, men ikke for mye for kransalger")	Kommunen i samarbeid med fylkesmannen og grunneiere	2007
	Kartlegge, kontrollere og forbedre separate avløpsanlegg	Kommune og grunneiere	Kontinuerlig
	Begrense landbruksforurensning	Kommune og grunneiere	Kontinuerlig
2. Bevare viktig kalkskog	Kalkskogstandard utarbeides	Viken Skog	Utført
3. Stoppe gjengroing av hagemark og andre beitepåvirkede naturtyper. Gjenåpne gamle beiter.	Tynning og beiting.	Grunneiere, dyreeiere (også de med f.eks 1 hest), organisasjoner. Landbrukskontor	2006-2007 og kontinuerlig
	Tilskudd og prosjekt.		
4. Holde åpne setervoller på Øståsen og i Nordmarka	Tynning og beiting. Opprettholde dagens beitetrykk	Grunneiere, dyreeiere, organisasjoner. Landbrukskontor	2007-2008 og kontinuerlig
	Tilskudd og prosjekt		
5. Ta vare på gamle restarealer med lauvskog.	Tilskudd	Grunneiere. Landbrukskontor	Kontinuerlig
6. God skjøtsel av svært viktige (A) biologisk mangfold-lokaliteter i kulturlandskap	Dialog mellom landbrukskontor, grunneiere og evt biolog. Tilskudd	Grunneiere. Landbrukskontor	Kontinuerlig
7. Drive skjøtsel på Østhagan (landskapsvern-område)	Følge opp skjøtselplan	Miljøvernkonsulent i samarbeid med andre	Kontinuerlig

Det er viktig og nødvendig å ha en dialog med grunneierene og lag/organisasjoner om kartleggingsarbeidet. Informasjon til grunneiere i forkant av kartlegginger er påkrevd.